

AJUNTAMENT DE LES BORGES DEL CAMP

XIV Premi Literari Sant Jordi 2003

**PREMI NARRACIÓ
JOVES 14-20 ANYS**

Bitllet per anar i no tornar

d'Alba Zaragoza Balfegó

Benvolgut Jordi,

No et pots arribar a imaginar l'alegria que m'ha fet rebre la teva carta!! Em va omplir de felicitat tenir notícies teves i dels teus. M'alegro de tot cor de la vostra bona salut i benestar. Vaig veure que la data de timbre del sobre que em vas enviar era de fa més de dos mesos. Sento molt la demora, però és l'habitual. Puc donar gràcies d'haver-la rebut! N'hi ha moltes que no arriben. Aquí el correu va lent i això s'agreuja en el meu cas, perquè com ja saps visc en un poblet al sud del país, on les cases amb prou feines estan numerades i els carrers anomenats.

A més, ara fa una setmana que s'han acabat les festes de l'hivern, i tot el país es paralitza durant les celebracions. La veritat és que amb l'enrenou dels preparatius, l'ambient festiu i els nervis per a que tot sortís bé (vam organitzar amb els alumnes representacions teatrals, actes de dansa, recitació de poemes...), hem anat de bòlit durant uns quants dies, però ara ja ha tornat la normalitat i per fi he trobat un momentet per asseure'm i escriure't –en tenia moltes ganes. Saps què? Em sento molt a gust participant de les festes i ajudant als veïns i amics a preparar-les. Les entenc, m'hi sento identificada... són especials per mi, no sé si m'entens. Són tan boniques i alegres! Encara no m'he atrevit amb els balls tribals, però qui sap si l'any que ve... ja, ja, ja. Potser et sembla estrany, però t'asseguro que és realment així. Però això, no treu que trobi a faltar el Nadal, els Reis, Sant Joan, els dinars i les sobretaules a casa els pares... Tan de bo pogués gaudir de tot! Estem pensant en fer-vos una visita l'any que ve, segurament a la primavera. En tenim moltíssimes ganes. Vull que per fi conegueu la Naïma! Ja us avisarem.

Em vas preguntar com estan les coses per aquí, i a tu et parlaré amb franquesa. No tinc perquè amagar-te res. La Naïma i jo estem molt bé i tenim molts projectes en comú. Ja saps que no gaudim de luxes... però vivim bé: no ens falta el menjar i tenim una caseta molt modesta per dormir-hi i protegir-nos de les inclemències del temps. En canvi, a l'escola les coses són diferents: l'edifici amb prou feines es manté i fa quinze dies se'ns va desplomar una paret. Sort que va ser de nit i no hi havia ningú dins! Encara que hem tornat a alçar-la, no podem confiar gaire en la seva consistència i temem que d'aquí a poc ens doni un altre ensurt. Si poguéssim ens canviaríem d'edifici... però no en tenim d'altre. Hem de fer classe a setanta cinc nens d'entre 6 i 12 anys a torns, en un espai de quaranta metres quadrats. Passem fred a l'hivern i calor a l'estiu, ens mullem quan plou... és realment complicat. Però ja saps que la nostra vocació d'ensenyar i ajudar creix i creix cada dia. D'altra banda, el material didàctic i els recursos pedagògics de què disposem són ben minsos, escassíssims. I malgrat tot, els nens venen cada dia a l'escola amb un somriure enorme al rostre, amb moltíssimes ganes d'estudiar i d'aprendre, i amb un esperit de respecte i col·laboració increïbles. Com et pots imaginar, això ens motiva i ens dona forces per a continuar. Realment, viure aquí ensenya a cada moment. És una experiència enriquidora i humanitzadora que val molt la pena.

També ens va arribant ajuda exterior, però no és suficient i tenim carència de personal qualificat per fer de mestres. Ara intentem dur docents espanyols voluntaris aquí i estem obrint vies de cooperació amb altres països europeus... però això és una feina àrdua, llarga i complicada. Suposo que serà qüestió de temps i paciència. Si hi ha alguna novetat, ja te n'informaré.

Per cert, vaig estar molt contenta de saber que per fi veurà la llum la revista amb la qual has somniat tantes vegades! No tinc cap dubte que això és per a tu un èxit tant a nivell professional com personal. Segur que et deus sentir molt satisfet, i no n'hi ha per menys. T'ho mereixes! Ja t'imagino, posat de cap a peus, amb tot el teu cervellet maquinant dia i nit en la revista... Què no donaria per a rebre'n un exemplar de tant en tant!! Però no m'ha sorprès en absolut que finalment hagi pogut donar forma a aquest projecte –estava segura que amb la teva constància i empena ho aconseguiries. Encara que, francament, sí que m'ha sobtat que vulguis comptar amb les meves vivències i testimoni per al primer número. Com és això que vols posar-hi un article escrit per mi? Però si mai se m'ha donat bé escriure! Bé, en qualsevol cas ho faré el millor que pugui, m'hi esmerçaré al màxim. Espero complir les teves expectatives. Si no t'agrada, m'ho dius amb tota confiança, i te'l retoco (si és que hi ha temps i el correu és prou fluït...). Espero que els lectors de la teva “criatura” vegin que hi ha molts móns per descobrir i que els sentiments no tenen fronteres ni entenen de superficialitats, així com que els prejudicis tenen com a arma punyent i feridora el menyspreu i la humiliació, i són, sense cap dubte, absurds i fruit de la ignorància. A més, recomano a tothom que dediqui una part de la seva vida a servir els altres, perquè donar omple més que rebre, i la felicitat no és tenir molt, sinó que el nostre cor estigui preparat per estimar i compartir.

Mare meva, quin prefaci més llarg! Potser massa i tot... ho sento! Intentaré explicar amb molt d'amor (que he arribat a la conclusió que és l'únic que tinc i necessito) un important tros de la meva vida. Tu em demanaries que ho fes així, oi? Espero que el gaudeixis, que el gaudiu. I ja començo l'article...

“Encara dins de l'avió, dubtava si realment era allò el que volia fer. Sentia una barreja de por i inseguretat per no saber què em trobaria en aquell país exòtic. Temia el desconegut. M'inquietava el fet de no saber què estava esperant-me allí. Quan, en sortir, vaig posar el peu a terra (el meu primer contacte físic amb el Senegal), una ràfega d'aire calent, sec i grumollós passà per la meva cara. Recordo la sensació com si l'experimentés ara mateix. Una aire enrarit. Aspre i suau. Va relliscar lleuger pel meu rostre, però al mateix temps la sorra el feia rugós i dens. Agradable i molest a la vegada. Potser l'arribada fou molt més significativa del que jo vaig pensar llavors. Potser m'indicava que la nova vida que començava en aquell moment tindria instants agradables i plaents, però també durs i difícils. Al cap d'una estona, al terminal de l'aeroport, la troballa fou molt més càlida i reconfortant. M'estava esperant en Claude, el coordinador del projecte “Escoles arreu”, un francès simpàtic i encoratjador amb qui vaig passar els meus primers mesos a Dakar. Ell ja feia deu anys que hi era. Incansable i generós fins a la sacietat, m'ha ensenyat què és donar la vida pels altres. Una de les persones més humanes que he conegut al llarg del camí. Va ajudar-me i donar-me molt de suport.

Ja estava a l'últim any de la carrera, i tenia moltes ganes de fer de mestra. A més, sentia la necessitat d'ajudar, de fer alguna cosa per la gent més necessitada que jo, mentre em realitzava com a persona exercint la meva professió. Vaig pensar anar a l'estranger a treballar... i em va sortir l'oportunitat de viatjar al Senegal (país que jo desconeixia) col·laborant amb el projecte “Escoles Arreu”. El dia que vaig omplir la sol·licitud per anar-hi com a mestra cooperant, va néixer en mi un interès que no va parar de créixer en cap moment. Tenia la sensació que me l'acceptarien i hi aniria. Sentia la necessitat de saber on em dirigiria, i es van despertar en mi un interès especial i un afany d'aprendre que mai abans havia experimentat. Vaig començar a comprar llibres, mirar documentals, em vaig

posar en contacte amb ONGs... Tenia tan clar que hi volia anar i que hi aniria! I la meua intuïció no va fallar: a finals de juny, em van comunicar que podia anar a treballar a Senegal com a educadora. Després d'un calorós comiat a casa, amb els meus amics i familiars, a qui no he tornat a veure des de llavors, hi vaig viatjar, i a l'agost ja hi era.

Els dos primers anys (i d'això ja en fa sis) vaig estar amb el Claude a una escola d'un suburbi de Dakar. Ja des del primer moment (potser per la meua actitud receptiva), em vaig deixar impregnar per la senzillesa de l'esperit africà. A l'escola (que era un edifici amb terra de sorra i parets mig enderrocades), durant aquell curs, la meua tasca fou l'educació sexual dels joves. En duia cinc grups de 30 nens. Va ser realment interessant intercanviar opinions i sensacions amb els nois i noies, valorar les diferències entre la mentalitat africana i l'occidental... em va nodrir i sorprendre profundament. Amb la gent hi parlava en francès, però vaig anar aprenent el senegalès poc a poc, i això em va motivar i apropar molt al país i als seus ciutadans. També vaig amarar-me de la filosofia dels mestres d'allà. Els meus companys i companyes autòctons m'obriren els seus cors i cases, fent palesa el seu esperit d'acollida i la seva actitud cordial i oberta, que també transmetien a la canalla, educant malgrat les dificultats. Però tot plegat va ser un xoc molt fort per a mi. Tant a nivell personal com professional, canviaren molts dels meus paràmetres i jo sentia la necessitat d'apartar-me d'aquell món per a pair-ho tot i plantejar el meu futur. No fou negatiu, ni molt menys, però em va desbordar i em veia incapaç de seguir; així que, en un principi, vaig decidir que marxaria quan el curs finalitzés, però, coses de la vida, no va ser així.

Quasi a les acaballes del meu primer any a Dakar, al juliol, en el moment més precís, quan ja m'estava plantejant tornar cap a casa, vaig conèixer una persona que m'ha canviat la vida per complet. Era la germana gran de quatre alumnes de l'escola. Me la va enviar en Boph, el mitjà. Quan la veig veure entrar per la porta del sòrdid i fosc despatxet on teníem tota la paperassa amuntegada, una grata sensació m'inundà. De cop vaig sentir molta més calor... La seva figura, menuda però esvelta i elegant, s'escolà per la porta com una raig de llum, quan, després de trucar-hi, li vaig dir que passés. Em va demanar per seure amb una educació que em va captivar. La seva veu era tan dolça! Es va presentar. Es deia Naïma. En aquell moment, vaig sentir unes ganes irreprimibles d'acariciar-li la pell, fosca i brillant, que tenia un aspecte sedós i suau... però només vaig incorporar-me per besar-li la galta. Duia robes occidentals –uns texans gastats i una samarreta que li deixava entreveure el melic. Irradiava senzillesa, equilibri... Era posseïdora de les mans més ben formades i perfectes que mai he vist. Les movia amb una gràcia mentre parlava!... i com es posava els seus acarbonats i arrissats cabells darrere les orelles! Però el que més em va atreure foren els seus negres i profunds ulls. Dos fanals que exhalaven lleialtat. Els ulls més sincers que mai he vist, que miraven inquiets, nerviosos i plàcids al mateix temps. Inspiraven comprensió i caliu. Certament, em van enamorar. Em costava molts esforços no descriure ni seguir amb la meua mirada, la trajectòria de les lleus gotes de suor que li regalimaven del coll i, baixant per la clavícula, deixaven el seu rastre humit a l'escot de la jove i se li endinsaven, intrèpides, entre els pits, perdent-se en el seu interior. La noia em va explicar que s'havia quedat orfe de mare als divuit anys i que recaigué, llavors, sobre ella, tot el pes de la família. Una immensa responsabilitat. Duia la casa i totes les tasques que d'això se'n deriven, tenia cura del seu pare i germans, i a més, tot just havia acabat d'estudiar magisteri. S'havia assabentat que a l'escola hi teníem una plaça vacant i venia a veure'm per a demanar la feina. Mentre parlava i les paraules se li escolaven entre els seus carnosos i vermells llavis, em magnificava. M'explicava la seva vida i les arbitriarietats d'aquesta

amb una alegria i acceptació admirables. En cap moment li va mancar l'enorme somriure al seu rostre –perfilat per la boca–, que posava al descobert unes magnífiques dents blanques i lluent. Vivia per a la seva família i volia treballar amb nosaltres per a que ells poguessin tenir una vida millor. El seu encant em va persuadir i sense consultar-ho a ningú, aquella mateixa tarda, li vaig dir que al dia següent podia començar.

No vaig aconseguir conciliar el son durant tota la nit. Aquella noia tan fràgil aparentment, però tan forta i lluitadora per dins, m'havia encisat i desconcertat al mateix temps. La seva personalitat, el seu esperit de lliurament... la sinceritat d'aquells ulls... Alguna cosa nova, estranya i confosa passava en mi. Bullien en el meu cap milers d'idees boiroses. Mai abans havia sentit res semblant, ni molt menys cap a una dona. Com jo. Aquell matí vaig aixecar-me del llit d'un bot, amb només una idea claríssima: no marxaria de Dakar a la fi d'aquell curs. Si realment havia de viure alguna cosa, si havia de conèixer noves experiències – encara que poc convencionals–, volia que fos així i que la meua vida seguís el seu camí. Que passés allò que hagués de passar, sense posar pals a les rodes ni frens a l'existència. Mirar endavant, sense por i amb força.

La Naïma va venir a treballar amb nosaltres a l'escola. Començà sent la meua ajudant, i després la feina que jo feia va passar a les seves mans, fent-me jo càrrec d'una tutoria. Era una professional impecable i involucrada totalment en la seva tasca. Tothom estava encantat amb ella, i complia perfectament el perfil de mestra autòctona. L'època en què vàrem dur juntes els grups d'educació sexual ens va servir per a conèixer-nos i apreciar-nos cada vegada més. L'encís i admiració del primer dia evolucionaren cap a amistat i amor. La Naïma va passar a ser la millor amiga que mai he tingut. Fou llavors quan vaig començar a estar segura dels meus sentiments vers a ella, que eren transgressors i poc convencionals, però l'amor és massa fort per a supeditar-lo a superficialitats. Malgrat tot, forts traços de covardia m'impedien dir-li el que ella m'inspirava. A més, jo sentia que la Naïma m'estimava, que al meu costat hi estava bé i gaudia compartint estones plegades... però no sabia si ella volia deixar-me entrar en la seva vida d'una altra manera, més profundament. Un vespre, mentre preniem un te fruitat i xerràvem, en la densitat humida de la nit africana, al pati de l'escola, les nostres mirades es quedaren, de sobte, suspeses en la foscor. Corresponent-se. Fonent-se. Semblava que el temps no corregués. Restarem mirant-nos fixament alguns minuts, i després, com un doll d'aigua fresca que necessita brollar, li vaig dir que l'estimava. Em va respondre amb un petó dels seus llavis de vellut, als meus. Muuuuuuàààà. Mai m'havia sentit tan feliç. I en aquell moment ho estava gràcies a ella.

Fins que la vaig conèixer, mai m'havia plantejat seriosament el fet de compartir la meua vida amb algú. I en canvi, en aquell moment, no entenia la meua existència sense la seva presència, sense tenir-la al meu costat. En un principi vam decidir dur la nostra relació en secret. Era dur viure un amor amagat i furtiu, però teníem por de la reacció de la seva família i jo volia protegir-la de la incomprensió i el rebuig de la gent. En la mentalitat africana tradicional –poligàmica i masclista– no hi entra l'amor entre persones del mateix sexe. Ella apreciava molt al seu pare i germans, i no volia fer-los sofrir ni tenir-los d'esquena. Però quan ja feia alguns mesos que la nostra relació anava a tot vent, va esdevenir necessari prendre una decisió. Era tan complicat... Estava clar que havíem de renunciar a alguna cosa, o a moltes! No estàvem disposades a seguir amagant els nostres sentiments en públic, però tampoc que la Naïma tingués problemes, i explicar-ho a la seva família ens n'asseguraven, i de greus. Llavors, vam decidir que la decisió més assenyada i menys arriscada era demanar-li al Claude el nostre trasllat a un altre lloc, on ningú ens conegués. Ell, comprensiu i discret còmplice del nostre amor, va prometre que faria tot allò

que estigués al seu abast. I ho féu. A ell li hem d'agrair tantes coses... Després de tràmits burocràtics, permisos estatals i molt d'esforç, ens va proposar que la Naïma i jo, colze a colze, habilitéssim una escola en una zona rural al sud del país, on ara vivim. Hi vam accedir sense pensar-nos-ho dues vegades.

Passades quatre o cinc setmanes ja estàvem a Deranbar. Aquí fem de mestres i estem intentant portar més docents per tal d'ajudar-nos. Cal dir que els grups que duem funcionen molt bé i estem molt satisfetes dels nostres alumnes. Cada mes enviem diners al pare i germans de la Naïma, a qui vàrem dir que marxàvem per qüestions de feina. Al costat de l'escola ens hem fet una caseta que és la nostra llar. És molt petita i humil, però està plena de caliu amb l'escalfor del nostre amor. Ho compartim tot, quasi no tenim res material... i som plenament felices juntes. També tenim en ment molts projectes per a dur a terme i estem carregades d'il·lusió i entusiasme per a fer més gran la nostra obra. Viure amb la Naïma és una experiència irrepètible, única i preciosa. Compartir-ho tot amb ella és el millor que m'ha passat mai. No entenc la meua existència sense que el seu rostre m'il·lumini el dia cada matí, sense la seva dolça companyia. Dubto que pogués viure sense la força i l'alè que em dóna, sense el seu suport incondicional, sense la seva estimació i amistat. Amb ella i gràcies a ella m'he trobat a mi mateixa, he trobat el meu lloc en el món, i tot això malgrat les diferències aparents que hi ha entre nosaltres, que, lluny de distanciar-nos, ens apropem dia a dia”.

Bé, Jordi, això és tot. T'ha agradat? Ja saps que l'he escrit amb molta estimació –i espero haver estat capaç de transmetre-la. Perdona si he estat massa extensa! Ja saps que si s'ha de modificar alguna cosa ho faré encantada. Et demano que, si us plau, m'enviïs el primer número de la revista. D'acord? Em farà molt feliç rebre'l. Suposo que ja has trobat dins del sobre, junt amb la carta, una foto nostra. Ens la vam fer durant les festes –és molt recent. Com passa el temps, oi, noi?

Per cert, la Laura em va enviar una carta dient-me que ja és mare d'una nena preciosa. Com estan elles? Espero que molt bé. Si us plau, envia records a la teua família, i també a la Magda i a en Pere... bé, a tots. Si pots, parla amb els de casa meua, i diga'ls que els estimo, que estic molt bé, que aviat els escriuré a ells també. Deixa'ls llegir aquesta carta. Com va la construcció de la casa del meu germà? Ja tenen prevista la data del casament? Digueu-m'ho, que tinc moltes ganes de saber de vosaltres! Us trobo molt a faltar, de tot cor, a tots.

La Naïma i jo ens acomiadem amb afecte i t'enviem molts petons i records. Fins aviat amic!

Júlia